

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. חוץ מאחריות שבו מאי טעמא ... לפי שאין כותבין שני שטרות על שדה אחת דלמא אזיל בעל חוב..... 1
- ב. כל טירפא דלא כתיב ביה קרעניה לשטרא דמלוה לאו טירפא הוא וכל אדרכתא דלא כתיב בה קרעניה למירפא לאו אדרכתא הוא וכל שומא דלא כתיב ביה קרעניה לאדרכתא לאו שומא היא..... 2
- ג. כותבין שובר..... 4
- ד. דכתבי הכי שטרא דנן דלא למינבי ביה לא ממשעבדי ולא מבני חרי אלא כי היכי דתיקום ארעא בידיה דלוקת..... 4
- ה. אחריות טעות סופר הוא..... 5
- ו. ההיא איתתא דיהבה ליה זוזי לההוא גברא למיזבן לה ארעא אזל זבן לה שלא באחריות ... לתקוני שדרתיך ולא לעוותי זיל זבנה מיניה שלא באחריות והדר זבנה ניהלה באחריות..... 5
- ז. הנותן מתנה לחבירו והחזיר לו את השטר ... מתנתו קיימת..... 6
- ח. אין אותיות נקנות במסירה..... 7
- ט. הבא לידון בשטר ובחזקה נידון בשטר..... 8

דף קסט.

א. חוץ מאחריות שבו מאי טעמא ... לפי שאין כותבין שני שטרות על שדה אחת דלמא אזיל בעל חוב

כבר התבאר לעיל דף קסח: שבשטר מקח ומתנה¹ שאין בהם אחריות², אם בא הלוקח או המקבל ואומר שאבד שטרו, אפילו בלא עדים שנאבד כותבים

¹ רמ"א שם

² וכבר נתבאר שסתם מקח יש בו אחריות, משום דאחריות ט"ס, וסתם מתנה אין בה אחריות אא"כ התנו בפירוש אחרת, ומיירי שמביא עדי השטר שקנה או נתנו לו קרקע זו, וכותבים מזמן ראשון. וסיים הרמ"א שאין מטפיסין שום שטר ללא צורך, ופירש הש"ך שבמקום צורך קצת כותבים שטר אחר כשאין בזה הפסד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

לו שטר אחר. שהרי אין גובין בו, ואינו אלא להעמיד הקרקע בידו. ולא לגבות בו מנכסים משועבדים ולא מנכסים בני חורין³, ולהלן יבואר איך כותבים.

ובשטר הלואה אם נאבד השטר⁴, אפילו מביא עדי השטר הראשון ומעידים שכתבו ונתנו לו שטר, אין ב"ד כותבין לו שטר קיום, דחיישינן שמא לא אבדו, ונמצא שיש לו ב' שמרות ויגבה ב' פעמים⁵, ואפילו כתבו לאדם טופס (העתקה) שטר ובא לפני ב"ד, אין גובין בו עד שיוציא גוף השטר (שנמחק), או שיהא כתוב בשטר למה כתבו שטר אחר.

ג. כל טירפא דלא כתיב ביה קרעניה לשטרא דמלוה לאו טירפא הוא וכל אדרכתא דלא כתיב בה קרעניה לטירפא לאו אדרכתא הוא וכל שומא דלא כתיב ביה קרעניה לאדרכתא לאו שומא היא

סדר גביית חוב כך הוא:

א. המלוה⁶ בא לבית הדין לתבוע את הלוח שיפרע לו את החוב. בית הדין מזמנין את הלוח לדין. ואם הוא אינו מגיע כותבים בית הדין למלוה "שטר טירפא", שזכותו לילך ולחפש אחר קרקעותיו של הלוח או אחר קרקעות שנקנו ממנו לאחר ההלואה כדי לממש את זכותו לגבות את החוב.

ב. כשהוא מוצא אותן קרקעות, הוא ניגש לבית דין של אותה עיר, ומראה להם את השטר טירפא, והם מוסרים בידו את הקרקעות ההם, וכותבים לו

³ , וכתב הפרישה דאע"ג דכותבין מזמן ראשון, חיישינן שיטרוף עוד פעם בשטר הנמצא בידו, והוא עפ"י מ"ש בגמרא לפי שאין כותבין ב' שמרות על שדה אחת, ועי' פרישה ודרישה בסימן מא. ויש לעיין כשיש עדים שראו שנשרף השטר, דמסתבר שאז ליכא למיחש לב' שמרות, ואפשר דאה"נ, אלא שאז צריך לעשות שטר אחר דוקא ע"י ב"ד, וכמבואר לעיל מסימן מא גבי שט"ח.

⁴ שו"ע ונו"כ מא ג

⁵ וסיים השו"ע שע"כ אין לב"ד לכתוב העתקת שום שטר אם לא יראו שיש צורך כההיא דנמחק שטרו.

⁶ שו"ע ונו"כ צח ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

"שטר אדרכתא", שהוא יכול לשלוט ולדרוך על נכסיו של הלוח לגבות את חובו מהם.

ג. לאחר מכן מעריכים בית דין את הקרקע ביחס לחוב, וכותבים לו "שטר שומא", שהוא קיבל את הקרקע כאילו היא שוה כך וכך [כדי שכאשר יהיה כסף ללוח, הוא יוכל לפדות אותה בחזרה לפי אותו השווי].

כיצד כותבין האדרכתא, אם לנכסים בני חורין הורידוהו, כותבין איש פלוני נתחייב לפלוני בדין כך וכך ולא נתן לו מעצמו וכתבנו לו אדרכתא זו על שדה פלוני שלו, ואחר כך שמין לו שלשה באותה שדה כנגד חובו ומכריזין עליה כפי מה שיראו עד יפסקו המוסיפין, ומורידין אותו בחובו לחלק ששמו אותו וקורעין שטר החוב אם היה שם שטר.

ואם לא היו נכסים בני חורין כותבין האדרכתא כך, איש פלוני נתחייב לפלוני כך וכך בשטר חוב שבידו ולא נתן לו חובו ולא מצינו נכסי בני חורין, וכבר קרענו לשטר שהיה לו עליו ונתננו לפלוני רשות לדרוש ולחקור ולהיות ידו נטויה על כל הנכסים שימצאו לו, וכל הקרקעות שמכר מזמן פלוני והלאה יש לו רשות לגבות חובו מהכל.

ואחר שכותבין אדרכתא זו הולך המלוה ומחפש, אם נמצא לו נכסים בני חורין שמין לו מהם, מצא לו נכסים משועבדים מאחר זמן שטרו טורף מהם, וקורעין שטר האדרכתא וכותבין לו שטר הטירפא.

כיצד כותבין, איש פלוני בן פלוני זכה בדין לטרוף בדין בחוב שפלוני חייב לו שהוא כך וכך בשדה פלונית שלקחה פלוני בכך וכך מזמן פלוני, וכבר קרענו האדרכתא שהיה בידו והרשינוהו לטרוף מזה בכך וכך.

ואחר שכותבין הטירפא לטרוף מורידין ג' בקיאיין לאותה שדה ושמין לו ממנו כשיעור חובו מהקרן וחצי השבח. ומכריזין עליה שלשים יום כדרך שמכריזין על נכסי יתומים. ואחר כך משביעין את הלוח שאין לו כלום אם הלוח הוא עמנו במדינה, וגם משביעין את הטורף בנקיטת חפץ שלא נפרע חוב זה ולא מחלו ולא מכרו לאחר, ואחר כך מורידין אותו לנכסי הלוקח בשומא שלו וכותבין הורדה.

וכיצד כותבין, אחר ששמנו לפלוני בשומא שהיתה בידו והכרזנו שלשים יום כראוי והשבחנו את זה הטורף ואת הבעל חוב, הורדנוהו לשדה פלונית להיות משתמש בה כדרך שאדם משתמש בקניינו. ומאימתי אוכל הטורף הזה פירות שדה זו, משפסקו ימי ההכרזה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כל אדרכתא⁷ שאין כתוב בה קרענו לשטר הלואה אינה אדרכתא⁸, וכל טירפא שאין כתוב בה קרענו לאדרכתא אינה טירפא, וכל שומא שאין כתוב בה קרענו לטירפא אינו שומא.

דף קסט:

ג. כותבין שובר

יתבאר להלן דף קעא: בעזה"ת.

ד. דכתבי הכי שטרא דנן דלא למיגבי ביה לא ממשעבדי

ולא מבני חרי אלא כי היכי דתיקום ארעא בידיה דלוקח

כבר התבאר לעיל דף קסח: שבשטר מקח ומתנה⁹ שאין בהם אחריות¹⁰, אם בא הלוקח או המקבל ואומר שאבד שטרו, אפילו בלא עדים שנאבד כותבים לו שטר אחר. שהרי אין גובין בו, ואינו אלא להעמיד הקרקע בידו.

ולפיכך אם כתבו¹¹ לו שטר בשעת מכירה ונאבד, יכולים העדים¹² לכתוב לו שטר אחר¹³, וכותבים בשטר שנכתב רק להעמיד השדה ביד הלוקח ולא

⁷ שו"ע ונו"כ שם י

⁸ דשמא ישכחו הב"ד בידו השט"ח והמלוה ילך לב"ד אחר ויבקש מהן אדרכתא על שדה אחר, משא"כ כשכותבין קרענוהו לשטר דאז ודאי לא יכתבו כן עד שכבר קרעוהו. סמ"ע שם כד

⁹ רמ"א שם

¹⁰ וכבר נתבאר שסתם מקח יש בו אחריות, משום דאחריות ט"ס, וסתם מתנה אין בה אחריות אא"כ התנו בפירוש אחרת, ומיירי שמביא עדי השטר שקנה או נתנו לו קרקע זו, וכותבים מזמן ראשון. וסיים הרמ"א שאין מטפיסין שום שטר ללא צורך, ופירש הש"ך שבמקום צורך קצת כותבים שטר אחר כשאין בזה הפסד.

¹¹ רמ"א שם ושו"ע ונו"כ רל"ט א

¹² וכתב הש"ך שהעדים עצמם יכולים לכתוב, וא"צ כ"ד, ומשמע שגם א"צ דעת המוכר, וכמ"ש הנה"מ דכיון דליכא הפסד למוכר הוי כדעת המתחייב, שאינו אלא לראיה בידו, ואינו יכול להוציא בשטר זה,

¹³ ולכאורה נראה דאפילו אין העדים הראשונים בפנינו, אלא שיש עדים אחרים שראו הקנין, יכולים לכתוב לו שטר אחר, אבל אם לא היו עדי קנין, אינם יכולים לכתוב אפילו שלא בלשון עדים ושטר, ומ"מ אם יבואו לפני ב"ד מסתבר שיכולים הב"ד לכתוב לו שטר אחר, כדמשמע בסימן מא. כתב הרמ"א בסימן רל"ט דה"ה בתחלה יכולים לכתוב לו ב' וג' שטרות, וכתב הש"ך דמ"מ אין להרבות בשטרות שלא לצורך, וכמ"ש הרמ"א בסימן מא שם, וצריך לומר דאירי שיש לו צורך בכמה שטרות, כמ"ש הש"ך סימן מא ס"ק טו. וצריך לומר שגם כשכותבין בתחלה יותר משטר אחד, כותבים בשאר שלא יכול לגבות בו, וכתב הש"ך בסימן מא ס"ק יד שאפילו אין ידוע שנאבד, אלא שהוא אומר כן, כותבין לו שטר אחר, דהא ליכא למיחש למידי.

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטלי 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

לגבות בו מנכסים משועבדים ולא מנכסים בני חורין¹⁴, וצריכים לכתוב בשטר הזמן שהיה בשטר הראשון. משום דאיכא למיחש שמא אח"כ חזר ומכרה למוכר, ויוציא שטר זה מזמן מאוחר ויאמר שחזר שוב וקנה ממנו¹⁵.

ה. אחריות טעות סופר הוא

כבר התבאר במס' ב"מ דף יג: יד. שמלוה בשטר גובה ממשועבדים¹⁶, והיינו שגובה מנכסים שמכר או נתן הלוה לאחר ההלוואה, שמכיון שמלוה בשטר יש לו קול, ועל הלוקח להזהר שלא לקנות ממי שיש עליו חובות שלא יטרוף ממנו המלוה, ומכך שלא נזהר הפסיד הוא לעצמו, אבל אינו גובה מלקוחות שקנו קודם ההלוואה, שהרי לא נשתעבדו למלוה משעת הלוואה.

ואפילו לא נכתב אחריות בשטר¹⁷ גובה ממשועבדים, שאחריות טעות סופר הוא, אבל אינו גובה ממשועבדים כל זמן שיש ביד הלוה בני חורין, אפילו זיבורית.

ו. ההיא איתתא דיהבה ליה זוזי לההוא גברא למיזבן לה ארעא אזל זבן לה שלא באחריות ... לתקוני שדרתיך ולא לעוותי זיל זבנה מיניה שלא באחריות והדר זבנה ניהלה באחריות

¹⁴ , וכתב הפרישה דא"ג דכותבין מזמן ראשון, היישינן שיטרופ עוד פעם בשטר הנמצא בידו, והוא עפ"י מ"ש בגמרא לפי שאין כותבין ב' שמרות על שדה אחת, וע"י פרישה ודרישה בסימן מא. ויש לעיין כשיש עדים שראו שנשרף השטר, דמסתבר שאז ליכא למיחש לב' שמרות, ואפשר דא"ג, אלא שאז צריך לעשות שטר אחר דוקא ע"י ב"ד, וכמבואר לעיל מסימן מא גבי שט"ח.

¹⁵ כתב בפרישה דאפילו אין זוכרין זמן ראשון אין כותבין זמן הכתיבה, ולא דמי לאיחרו וכתבו דאמרינן שאם אין זוכרין זמן הקנין כותבין זמן הכתיבה, שאני הכא שיש ריעותא לפנינו שבא ואמר אבד שטרי, עיין שם. ולא ביאר הפרישה איזה זמן כותבין. כתב בנה"מ סימן רמ סק"ג שבמתנה אפשר לכתוב מזמן שני בידיעת הנותן, שהרי אפילו שטר מאוחר כותבין מדעת שניהם, וליכא למיחש למידי, ונראה שבמתנה אפילו כשכותבין מזמן ראשון א"צ להוסיף בשטר שלא יוכלו לגבות בו, דהא סתם מתנה אין בה אחריות.

¹⁶ שם ושם וש"ע ס א

¹⁷ עיקר לשון אחריות בשטר שמוכר בגמרא הוא גבי לוקח שדה מחבירו והושש שמא גזולה היא ויקחנה הגזולן ממנו או שמא יטרוף ממנו המלוה, הרי המוכר מקבל עליו אחריות שיוכל הלוקח לחזור עליו (ע"י שו"ע סימן רכה ובסמ"ע סק"ה), ולשון אחריות האמור כאן הוא שמקבל הלוה עליו אחריות החוב ומשעבד נכסיו שיהיו אחראים לגבות מהם, ומשמע מכאן שמעיקר הדין היו כותבים כן בשטר שאחריות שטר זה קיבל עליו לפרוע ממנו ומנכסיו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

הנותן מעות¹⁸ לשלוחו לקנות לו קרקע וקנה שלא באחריות, יש אומרים¹⁹ שאם הודיע למוכר שהוא שליח המקח בטל, ואם לא הודיעו המקח קיים, והשליח לוקח אותה לעצמו שלא באחריות כמו שעשה²⁰, וחוזר ומוכר למשלח באחריות. וצריך השליח לקבל עליו אחריות במקום המוכר, ואם אין המשלח מתרצה באחריות, השליח יכול לתבוע²¹ ממנו מעותיו²².

ז. הנותן מתנה לחבירו והחזיר לו את השטר ... מתנתו

קיימת

¹⁸ שו"ע ונו"כ קפב ו

¹⁹ כן הוא לדעת הרמב"ם והר"ן והרא"ש, וזהו עיוות בשליחות, אלא שהרמב"ם והר"ן מפרשים שאמר רב נחמן שיקחנו השליח וימכור למשלח באחריות, דאירי כשלא הודיע שהוא שליח, ולכן המכר בין המוכר והשליח קיים, ואם הודיע שהוא שליח המקח בטל לגמרי, ואילו הרא"ש מודה לחילוק בין הודיע ללא הודיע, אלא שמפרש דכאן אירי שהודיע, ואה"נ אם רוצה השליח יכול להחזיר המעות ולבטל המקח, אלא שאין לו מעות להחזיר, ולכן אמר רב נחמן שצריך לקבל עליו אחריות. ולדעת הראב"ד אין לחלק בין הודיעו ללא הודיע, אלא אם רוצה המשלח במקח והיינו שרוצה בשדה זו, כופין את השליח שימכור למשלח באחריות, וזהו תיקון העיוות, ואה"נ אם לא יסתפק המשלח באחריות השליח יחזיר לו דמיו והמקח בטל, ועיי' מ"ז מ"ש בביאור השיטות, ועיי' בחזו"א (ב"ק סימן כא סק"ט).

²⁰ וכתב הסמ"ע (סק"י) שא"צ קנין חדש בין שליח למוכר, ובדברי משפט כתב שלדעת התוס' (בב"ק דף קב) בסוגיא דבני מערבא שאם לא הודיע שהוא שליח אף השליח לא קנה, וכן דעת התוס' (בביצה) שהמגביה מציאה לחבירו למ"ד לא קנה חבירו, אף המגביה לא קנה, א"כ ה"ה הכא לא קנה השליח, אלא צריך לחזור ולקנות מן המוכר.

²¹ והקשה (בנה"מ סק"ז) דאף כשאין לשליח להחזיר, כיון שהמקח בטל א"כ חייב המוכר מעות לשליח, יקח השליח השדה בתורת גוביינא בחובו, וממילא היא באחריות המוכר כדין כל גובה קרקע בחובו, ועוד כיון שאין למשלח נגד השליח אלא תביעת מעותיו הרי יכול השליח לסלקו בדברים אחרים, ולמה אמרו שחייב השליח למוכר השדה למשלח באחריות, וע"כ העלה הנה"מ שאין השליח יכול לסלק המשלח כי אם במעות דוקא או באותה שדה באחריות, והטעם, שאין מחזיקין השליח גזלן, אלא כוונתו היתה לקבל עליו תיקון העיוות, ולכן כשהמשלח מתרצה באחריות השליח חייב לעשות כן, אא"כ הודיע למוכר שהוא שליח, ויש לו מעות, יכול להחזיר המעות למשלח, אבל בדברים אחרים אינו יכול לפטור עצמו, וגם אינו יכול לגבות השדה מן המוכר תמורת חובו, שמסתמא קנה שלא באחריות בפחות משוויה ולא יגבו לו ב"ד כל השדה, ושוב לא יוכל לתתה למשלח, שיכול לומר בשדה שלם אני רוצה, ולכן אין עצה אחרת אלא שהשליח ישלים מכיסו לקנות השדה באחריות ויתנה למשלח באחריות, או שיבטל המקח ויחזיר המעות למשלח, ועיי' חזו"א (ב"ק סימן כא סק"ח).

²² רמ"א שם מדברי הר"ן, והכ"מ כתב שלדעת הרמב"ם על כרחו יקבל המשלח את השדה, ועיי' בשו"ת מהר"א שישון (סימן קלא) ובחזו"א (ב"ק סימן כא סק"ט) מ"ש בביאור הסוגיא ושיטת הרמב"ם. ומה שסיים הרמ"א יש אומרים דוקא כשאין לשליח להחזיר מעותיו וכו', כבר תמה הש"ך שכן אמנם דברי הרא"ש, אבל הרא"ש מפרש דאירי כשהודיע והמקח בטל, וכ"כ הט"ז.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אין מתנה²³ מתבטלת בהחזרת שטר המתנה²⁴, ואפילו עשה לו מחילה על כך.

ה. אין אותיות נקנות במסירה

כבר התבאר במסכת יבמות דף קטז. ובקידושין דף מז: ולעיל דף עו. שלהלכה אותיות²⁵ אינם נקנים במסירה לבר, כיון שאין בהן ממש על מה יחול הקנין²⁶, לפיכך אמרו חז"ל שצריכין לחזק קנינם, ואמרו שאין ניקנין אלא בכתיבה ומסירה, הלכך כשמוכר שטר לחברו²⁷ ומסרו לו, צריך לכתוב

²³ שו"ע ונו"כ סו יג, רמה ט

²⁴ כתב הסמ"ע דאע"פ שכל קנין המתנה היה ע"י שטר זה, והחזירו לו, אין המתנה מתבטלת, שהרי אין כתוב בשטר שהמקבל מקנה השדה לנותן, ואפילו עשה לו מחילה על השדה, אין לשון מחילה מועיל בדבר שהוא בעין, כמ"ש בסימן רמא סעיף ב, ומ"מ מבואר בשו"ע שם שאם החזיר לו השטר וכתב לו קני לך איהו וכל שיעבודו, ה"ז כאילו חזר והקנה לו את השדה (ובאופן זה מועיל גם אם מסר השטר לאחר בכתיבה ומסירה, כמבואר בשו"ע שם סעיף יד, ועיי' שו"ת מהריט"ץ סימן רד שדן באם הנותן קרע השטר אם נתבטל הקנין, וכתב בפשיטות שאין קריעת השטר מועיל לבטל מתנה שנעשה בקנין המועיל.

וועיי' פתחי חושן חלק ח פרק א הערה יז שכתב ונראה פשוט דה"ה בשטר מכירה והחזיר לו השטר שאין המקח מתבטל, וכ"ש כשלא החזירו אלא הסכימו ביניהם לבטל המכירה וקרעו השטר, ומצוי כיום שעושים חוזה למכירת קרקע, ואח"כ מסכימים ביניהם לבטל המכירה, ואם נתן הלוקח מעות והמוכר מחזיר לו המעות, אפשר שיש כאן קנין כסף (אלא שבדרך כלל אינו נותן לו בכונת קנין, וכמ"ש לעיל בשם הנו"ב), אבל כשאין החזרת דמים, אם נאמר שחווה מכירה יש לו דין שטר, פשוט שאין המכירה מתבטלת בקריעת החוזה, וצריך לחזור ולכתוב לו שטר מכירה או קנין סודר או כל קנין אחר המועיל, שבזה חוזר ומקנה לו הקרקע. ובמשפט שלום סימן קפט הביא מדברי המג"א בסימן רמה סק"ז שגם כשקנה בכסף והחזיר לו הכסף לא נתבטל המקח אא"כ חזר ומכר לו בכסף זה, וציי' לדברי המהר"ם מלובלין בקידושין דף יד ע"ב שלבאורה משמע מדבריו שבקנין כסף מתבטל בהחזרת הכסף, ומפרש דבריו דהוי כקנין כסף במטלטלין ולא מהני עד שימשוך, והביא מדברי שו"ת הריב"ש סימן רכב שאם לא נתן הסחורה בזמן, שאם נתרצו שניהם בביטול המקח, נתבטל המקח בדיבור בלבד, ועיי' לעיל הערה טו מדברי הרמ"א בשם הריב"ש, ובמנחת פתים כתב שאם לא עשה קנין רק למי שפרע ומחלו זה לזה מהני, דהוי כמחלו המי שפרע. ובערוה"ש כתב שאם נשבע למכור ומחלו לו השבועה נפטר משבועתו, אלא שצריך לומר הריני כאילו התקבלתי.

²⁵ שו"ע ונו"כ שם סו א

²⁶ לשון הגמרא [ב"ב ע"ז ע"א] מילי נינהו ואין קונין מילי במילי, ר"ל דאין קנין סודר וחליפין חלין כי אם אדבר שגופו ממון והוא בידו, משא"כ שטר זה דאינו אלא לראיה שכך וכך חייב ושהשדות של הלוח משועבדים לו, אבל עדיין אינו שלו, דקי"ל כרבא [פסחים ל' ע"ב] דאמר בעל חוב מכאן ולהבא הוא גובה, ולכך אפילו מסר השטר ביד הזוכה (כו') ואמר לו בע"פ קני לך איהו וכל שעבודה עדיין מילי במילי הוא, עד שיכתוב לו אתה פלוני קנה שטר זה ממני על פלוני איהו וכל שעבודה, דכתיבה זו מחשב מעשה והוא עצמו הקנין וא"צ קנין אחר סמ"ע שם א

²⁷ עיי' ש"ך שם א שס"ל לעיקר שמכירת שמרות דאורייתא. ועיי' בתומים (סק"א) דנראה כמ"ש הרמב"ם (פ"ו ממכירה הי"ב) והרא"ש (כתובות פ"ט סי' י) דמכירתן דרבנן, זולת בשטר שכתב בו לכל המוציא זהו מכירתו דאורייתא, וכתב הסמ"ע (סק"א) דנפ"מ במוכר שמרות לגוי.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וטבטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

לו גם כן – "אני פלוני בן פלוני מקנה לך פלוני בן פלוני שטר זה על פלוני בן פלוני אותו וכל שיעבוד שיש בו".

ט. הבא לידון בשטר ובחזקה נידון בשטר

כבר התבאר לעיל דף כח. שקרקע בחזקת²⁸ בעליה עומדת²⁹, והוא חזקת מרא קמא, שמי שידוע שבודאי היה שלו, הוא הנקרא מרא קמא, וכן לגבי ספיקות במכירה אם חלה המכירה או לא, הרי המוכר הוא מרא קמא והוא מוחזק, ואמרינן דלא חלה המכירה.

ולכן קרקע הידוע ע"י עדים שיודעים³⁰ שהיה בחזקת המערער אפילו יום אחד, אף על פי שעתה מחזיק אחר באותה קרקע ואוכל פירותיה או שדר בו, וטוען שקנה הקרקע מיד המערער, וזה טוען גזולה היא בידך, המערער נאמן³¹, וישבע היסת ומוציא מיד המחזיק.

טוען המחזיק³² שהיה לו שטר מכר ואבד, כל שלא החזיק בה ג' שנים³³, אינו נאמן בכך³⁴, שכן קבעו חז"ל שעד ג' שנים נזהר האדם בשטרו, ומדלא נזהר הפסיד.

²⁸ שו"ע ונו"כ חו"מ קמ א

²⁹ ומצינו גם דין חזקת בעלים לגבי דו"ד שיש בין שוכר ומשכיר, כמבואר בב"מ קב. וקי. שיד המשכיר על העלוונה מפני שהוא הבעלים והוא מוחזק

³⁰ כתב הסמ"ע סק"א בשם הרשב"א שאפילו אין העדים יודעים בודאי שהיתה של ראובן המערער אלא שראו אותו או אביו דר בה, ה"ז מוחזק, ובשם הד"מ בשם הרא"ש כתב דהוא הדין אם יש קול מבורר שהוא שלו, והוסיף הנה"מ דהיינו קול מבורר הרבה והיינו שהיה מוחזק בכל העולם שהוא שלו, ואפשר שלגבי יום אחד לא שייך קול מבורר, ולכן נקט השו"ע עדים

³¹ וכתב בהידושי רעק"א שאם המערער מודה שמכרו לו אלא שטוען שעדיין לא קיבל דמי המקח, אינו נאמן לגבות ממנו במינו שהיה יכול לומר גזולה היא בידך. וכתב הרמ"א בסוף הסעיף דאע"פ שאין נשבעין על הקרקעות, כמבואר בסימן צה סעיף א, מ"מ היסת משביעין אף על קרקע, והוסיף הש"ך דה"ה שבועת המשנה.

³² שו"ע ונו"כ שם

³³ ונחלקו הראשונים בהא דמועיל חזקת ג' שנים, אם העיקר משום שאינו נזהר בשטרו ומכח זה אין טענת המערער טענה, או משום דכיון שלא מיחה ג' שנים ריע טענתיה דמערער, ובשו"ת תשורת ש"י ח"ב סימן א דן במי שהחזיק ג' שנים והקרקע רשום על שם המערער בטאבו, ודעת השואל דבכה"ג הו"ל להזהר בשטרו יותר מג' שנים, ואין חזקתו חזקה, והתשורת ש"י סובר שאין זה בכלל ריע טענתיה, דאפשר שמשום איזו סיבה שהיא לא העביר הקרקע על שמו, וצ"ע, ועי' בדבריו שם סימן נג בדין תוקף הרישום בטאבו בדיני ישראל.

³⁴ בדברי גאונים כלל לז סימן א דן באם אינו טוען שאבד שטרו אלא טוען שקנה בלי שטר אם מועיל לו חזקה, ומצדד לומר שאינו נאמן משום דאנן סהדי שאין אדם קונה קרקע בלא שטר, והביא בשם שער משפט שגם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

אבל אם החזיק בקרקע ג' שנים כראוי³⁵, וגם בא מכה טענה שהקרקע שלו, כגון שטוען מכרת השדה או נתת במתנה לי או לאבותי וירשתיה מהם כדין, אין מוציאין אותה מידו,

אומר המחזיק³⁶ שיש לו שטר מכר וגם עדי חזקה, אין סומכים על החזקה כל שיכול לקיים השטר³⁷, ואם אי אפשר לקיים השטר סומכים על החזקה, ואם אח"כ טוען שאבד השטר, או שהביא השטר ונמצא השטר פסול, אין סומכים על החזקה.

דעתו נוטה שאינו נאמן, אפילו במיגו דהיה לו שטר ואבד, משום דהוי מיגו במקום אנן סהדי, וסיים הד"ג שבפרט בזמננו שאין קונים בלי שטר כדי להעביר הקרקע על שמו בטאבו, ועי' ערך ש"י.

³⁵ שו"ע ונו"כ שם והיינו שיש לו עדים שהשתמש בקרקע או בבית כבתוך שלו, וחז"ל קבעו בכל דבר איזה שימוש נקרא חזקה, וכמה זמן נחשב כג' שני חזקה

³⁶ שו"ע ונו"כ קמ"ד ה

³⁷ כיון שעיקר החזקה היא כהוכחה על השטר, וכשהשטר איננו אין חזקתו מועיל לו, ולכאורה נראה שאם נתגלה ריעותא בעדי חזקה, סומכים על השטר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

